

Kulturchef: Ingrid Norman 031-62 44 13. Bihållande kulturchef: Fredrik Sundh 031-62 42 92 • E-post: kultur@gp.se

Piraten får en egen plats i Göteborg

Jag var nog 14 år när jag på tv såg en 17-årig Stellan Skarsgård spela huvudrollen i *Bombi Bitt* och jag. Boken hade skrivits 26 år tidigare av Fittof Nilsson Piraten på vårdshuset Henriksberg i Göteborg dit skåningen flyttat sedan hans vårdande hustru gått upp i tonålderspraktik i Lerum.

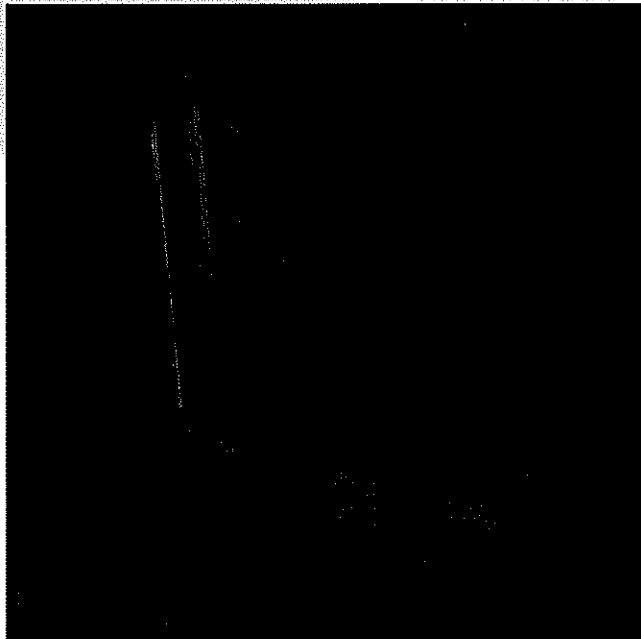
Vårdshuset kände ju Piraten till sedan tidigare. Efter bara en termin på läroverket i Lynd notades den unge studenten av reagering på grund av "Vårds-husbesök, förtäring och starvig skolgång". Ett år senare reagerades han från läroverket i Ystad efter "opassande kontakter

med det motsatta könet" och en rymning till Köpenhamn. På Henriksberg satt han i alla fall och jobbade och stora delar byggde på hans egen uppväxt och blev en stor succé. Detta kommer vi nu aldrig att glömma i Göteborg sedan kulturrådet sagt ja till att

döpa den lilla platsen framför entrén till Henriksberg till Fittof Nilsson Piraterns plats. 4 december är det 120 år sedan författaren föddes. Då ska enligt planerna den nydöpta platsen invigas.

Ingrid Norman

galoppera fritt över mörkrets slätter, in i nattens skogsk. skriver Ellen Mattson.

Bild: FRIDA WINTER

Angelägen utställning om att tigga och att ge

Det är en invecklad balansgång som Cecilia Parsberg har gett sig in på men hennes konst lyckas bibehålla en empatisk och nyanserad ton, skriver Sara Arvidsson om utställningen på Varbergs Konsthall.

KONST
VARBERGS KONSTHALL
Cecilia Parsberg
Pågår i o m 10/1

Fattiga EU-medborgare – ofta med en pappmugg i handen – har blivit ett vanligt inslag på svenska gator och torg. Utanför affären skäuter jag ibland några kronor. Det återkommande givandet blir till en sorts ritual. Till slut märker jag bara den egna hälsningen och det familjära plaskandet med pengar – och upphör att möta människan framför mig. Hur låter hans historia?

Cecilia Parsberg har under en längre tid intresserat sig för givandets och tiggandets europeiska förhållanden, och i den politiska utställningen *Ännu blir den en framgångsrik tiggare i Sverige*, som presenteras på Varbergs Konsthall, bollar de två perspektiven slussensellan. Videoverket och fotografierna som ingår i utställningen baseras på marknadsundersökningar, rapporter och frågor till berörda personer.

berättar om outhärliga hemförhållanden, arbetslöshet och extrem fattigdom. Verket visas mitt emot samtalet med svenskar, och kontrasten mellan uppfattningarna är hjärtslitande.

Tiggandets kör och *Givandets kör* visas i utställningens fotobilder i Göteborgs förra äret. Som titeln antyder möts kören, en bestående av tiggare, den andra av givare, i en sjungande dialog. Installationen innefattar två stora videoskärmar som befinner sig på samma avstånd som körens gjord. Tåtar fylls samtidigt som rösterna går upp och ned i vågor. Beträktaren tillika åhöraren flackar mellan skärmarna och kan näppeligen välja sida.

FOTOGRAFIER PÅ PLATSER där tiggare sitter och sover uppstår en stor del av utställningen. Ellor, madrasser, kläder i högar, personerna de tillhör syns emellanåt inte till. Många utspelar sig i Stockholms mest välbärgade innerstadskvarter där hurtiga joggare och elegant klädda människor jaktar fram. I detta "perfekta" system tillskrivs de fattiga ingen större betydelse, de tomma platserna i fotografierna understryker osynlighetens faktum.

Det är en invecklad balansgång Parsberg har gett sig in på men hennes konst lyckas bibehålla en empatisk och nyanserad ton, utan

EN DEL VÄRDERINGAR som avslöjas i Parsbergs marknadsundersökning från 2011 är vänljliga. I en video följs ett rundabordsamtal mellan svenskar som har gett pengar till tiggare någon gång. Vad krävs för att de ska skänka en slant igen? Önskvärda tiggarkriterier mejslas ut: de bör bland annat "göra rätt för sig", vara rimligt "vänliga" ut. Hur lätt detta är för en hemlös person, utan tegelbunden tillgång till dusch, kan vi med självtak över huvudet endast spekulera. I verket medvetandegörs den individuella välörenhet som har växt fram på grund av hålrummen i den europeiska välfärden.

Parsberg har likaså filmat och intervjuat tiggande EU-medborgare om varför de väljer att resa hit. De

Kontrasten mellan uppfattningarna är hjärtslitande

att ratjera på de drabbade personernas bekostnad. Framför allt siktas verken in sig på en aktuell samhällsfråga som görs i flera diskussionsforum, och röst vilken det extorerar många fördomar om romer. När Parsberg skär ut stycken från den europeiska vardagen centreras den segregerade tillvaron vi befinner oss mitt i. Och det är inte en alltigenom angenäm upplevelse fast en mycket angelägen sådan.

SARA ARVIDSSON

SJUNGANDE DIALOG. I Tiggandets kör och Givandets kör möts kören, en bestående av tiggare, den andra av givare, i en sjungande dialog.

PHOTO: SARA ARVIDSSON
FOTOGRAFIER: SARA ARVIDSSON
FOTOGRAFIER: SARA ARVIDSSON

och stillheten

det alltid mycket vackrare på kvällen när mörkret blev till en sorts vildgata. Klängda där tonerna kunde fara ut och fördjupas. Och stortade idéer kan födas i mörkret när de yttre gränserna försvinner så att tankarna kan galoppera fritt över mörkrets slätter, in i nattens skogar – för att åkalla en annan berömd roman.

ATT VI HAR det mörkt i Norden vet alla andra nationaliteter. När man försöker tala om att mörkret uppvisar en lika stor mängd ljus blir man knäppt trodd, men jag tyckte det var märkt i New York när sommarmånaden föll redan vid återtiden och några amerikanska kollegor på besök i Sommarverige lade bort vanan att sova och travade nästerna igenom på de vita gatorna. För mycket ljus kan vara minst lika prövande som för lite. Men när, efter den ljusa sommarexplosionen, kommer egentligen mörkret?

SOMLIGA MEKAR att de redan har kommit, men det stämmer inte, oktober är ju närmast självlysande

ÄMNET

När man misslyckats med att läsa vid ett stortillfälle går man och lägger sig i mörkret och begrundar sin oförmåga att roa sig ett par timmar utan elpsis, lampa och tv. skriver Ellen Mattson.

SKRIBENTEN

Ellen Mattson är författare och kulturskribent och medverkar regelbundet på GP Kultur. Skrev senast om Jana Fröberg och Vanda Långrens bok *Gröt*. En fantastisk historia.

av björkar och papor och lönnar och genomskålig lufe. Svarare kommer mörkret i november när löven faller och regnvidren dear in och så varar det över jul och kanske en bit in i januari, men sedan börjar ljuset om på nytt. Det är kanske inte så omfattande då men desto mer tydligt, en ändrad vinkel gör det klarare – och helt enkelt ljusare. Ett ännu ljusare ljus kommer i februari och i mars kan ingen längre klaga på mörkret, det är en mycket kort tid som mörkret dominerat, med mitt sätt att räkna ett par tre månader. I den ljusdränkta Norden lever vi i ett ljusbad där vi känsliga som kompassnålar registrerar ljusets väg längs vissa bältpunkter, klockslaget när solen gick upp i förra veckan, platsen där den gick ner och som den nu med råge passerat. Vårt liv består av mörkerblock och ljusblock som skjuts mot varandra, det gör oss uppriktiga så att vi ser ljuset och följer det. Och när det kommer vänder vi oss mot det. Vi får loss mycket ljus på det sättet.

ELLEN MATSSON